

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра професійної та соціально-гуманітарної освіти

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

В.А.Чубаров

2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІЛОСОФІЯ»

Галузь знань: 01 «Освіта»; 08 «Право»; 12 «Інформаційні технології»; 15 «Автоматизація та приладобудівництво».

Спеціальність: 015 «Професійна освіта (Цифрові технології)», 081 «Право», 121 «Інженерія програмного забезпечення», 122 «Компютерні науки», 123 «Компютерна інженерія», 151 «Автоматизація та компютерно-інтегральні технології».

Освітньо-професійна програма: Професійна освіта, Право, Інженерія програмного забезпечення, Компютерні науки, Компютерна інженерія, Автоматизація та компютерно-інтегральні технології.

Факультет інформаційних технологій

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг	Кредитів за ECTS	Всього аудиторних (год.)	У тому числі (год.)			Самостійна робота	Реферат	Розрахунково-граф. роб.	Курсові проекти	Залік (семестр)	Іспит (семестр)
						Лекції	Лаборато	Практич ні						
Денна	2	4	90/90	3	36	18	-	18	54	-	-	-	-	4
Заочна	2	4	90/90	3	8	4	-	4	82	-	1	-	-	4

Кривий Ріг - 2021 рік

Робоча програма складена на основі ОПП підготовки бакалаврів галузевого стандарту вищої освіти МОН України за спеціальностями: 015 «Професійна освіта (Цифрові технології)», 081 «Право», 121 «Інженерія програмного забезпечення», 122 «Комп'ютерні науки», 123 «Комп'ютерна інженерія», 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегральні технології».

Розробники: доктор філософських наук, професор В.Ф.Капіца, кандидат філософських наук, доцент Моргун О.А.

Затверджено на засіданні кафедри професійної та соціально-гуманітарної освіти (Протокол № 1 від 30.08.2021р.).

Завкафедрою _____ к.пед.н., доц. С.М. Хоцькіна

Схвалено Вченою радою факультету інформаційних технологій (Протокол №1 від 30.08.2021 р.)

Голова _____ к.т.н., доц. І.О. Музика

Схвалена групою забезпечення ОПП:

Гарант ОПП «Професійна освіта (Цифрові технології)» _____ к.пед.н., В.В.Ткачук (Протокол № 1 від 30.08 2021р.)

Гарант ОПП «Ком'ютерна інженерія» _____ к.т.н., доц. Д.І. Кузнецов (Протокол № 1 від 27.08 2021р.)

Гарант ОПП «Комп'ютерні науки» _____ к.т.н., доц. С.А. Рубан (Протокол № 1 від 25.08 2021р.)

Гарант ОПП «Інженерія програмного забезпечення» _____ к.пед.н., доц. А.М. Стрюк (Протокол № 1 від 27.08 2021р.)

Гарант ОПП «Автоматизація та Комп'ютерно-інтегровані технології» _____ к.т.н., доц. В.В.Тронець (Протокол № 1 від 25.08 2021р.)

Гарант ОПП «Право» _____ к.ю.н, доц. Д.М.Величко (Протокол № 1 від 30.08 2021р.)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 3	Галузь знань : 01 «Освіта»; 08 «Право»; 12 «Інформаційні технології»; 15 Автоматизація та приладобудівництво	нормативна	
	Спеціальність: 015 «Професійна освіта (Цифрові технології)», 081 «Право», 121 «Інженерія програмного забезпечення», 122 «Компютерні науки», 123 «Компютерна інженерія», 151 «Автоматизація та компютерно-інтегральні технології».		
Модулів - 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів - 2		2	2
Індивідуальне завдання – контрольна робота (для заочної форми навчання)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		4	4
Тижневих годин для денної форми 2, для заочної форми навчання – 3,6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	Лекції	
		18	4
		Практичні, семінарські	
		18	4
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		54	82
Індивідуальні завдання.			
-	-		
Вид контролю:екзамен			

2. ВСТУП

Динамічні процеси сучасного суперечливого світу ставлять кожну людину в складні умови соціального життя. Зростаюча напруга, пов'язана зі зміною ціннісних орієнтацій, необхідність пошуку і швидкого знаходження рішень, стресові ситуації – все це проблеми людського буття, збереження і розвитку особистості, її внутрішнього світу, світоглядної культури.

У сучасних умовах світоглядні уявлення і переконання молоді формуються в контексті переоцінки нашого історичного минулого, утвердження плюралізму, розмаїття думок, поглядів на різні питання суспільного життя.

Сучасна філософія є узагальненою філософською думкою людства, що ґрунтується на теоретичних надбаннях, здобутих у лоні кожної національної філософії. Ідейною основою сучасної філософії є загальнолюдські пріоритети і цінності. Вивчення філософії стає однією з головних передумов входження кожної молодої людини в загально-культурний світовий контекст.

Загальновідомо, що від гуманітарної освіти значною мірою залежить творчий потенціал особистості. Оволодіння основами філософських знань допомагає студенту стати не просто «вузьким спеціалістом» у певній галузі, в фахівцем, який уміє мислити і діяти самостійно. Наскільки людина має відповідати за свої слова та дії, настільки вона мусить філософствувати.

Мета курсу «Філософія» полягає у наданні можливості студентам отримати необхідну систему знань з філософії, сформувані уявлення про основні розділи філософського знання та історичних типах філософування, а також оволодіти вмінням застосовувати ці знання в безпосередній практичній та науковій діяльності, в соціальній практиці на основі власної світоглядної позиції.

Особливість даного курсу полягає у застосуванні проблемного підходу до його побудови та викладання. Тобто акцент зроблено не на хронологічній послідовності розвитку філософії, а на найбільш важливих філософських проблемах та різноманітних підходах до їхнього вирішення. Це дозволить студентам сформувані власну світоглядну позицію та краще орієнтуватися у світі природи, в суспільстві, зорієнтує у сенсожиттєвих пошуках.

Основними завданнями курсу філософії є:

- ознайомити студентів зі специфікою світоглядного освоєння людиною дійсності в багатоманітності її проявів у структурі загальнофілософської практики;
- надати уявлення про предмет філософії та значення філософського знання в сучасній культурі;
- ознайомити з філософськими поняттями та категоріями, основними розділами філософії та історичними типами філософування, особливостями розвитку вітчизняної філософської думки;
- допомогти у систематизації та перетворенні стихійних поглядів на обґрунтоване світорозуміння;
- навчити визначати напрямок діяльності не тільки по відношенню до найближчої мети, але й причетність до того, що відбувається у світі;
- виховувати культуру, самостійність, критичність мислення та вміння оцінити різноманітні явища дійсності;
- прищепити навички всебічного загальнокультурного аналізу проблем суспільного і культурного життя з використанням відповідного категоріального апарату;
- пробудити інтерес студентів до інтелектуальних пошуків, формування власної світоглядної позиції.

Предметом курсу філософії у широкому розумінні є відношення «людина – світ». Філософія являє собою форму раціонального, обґрунтованого уявлення людини про світ, суспільство і про себе у можливих взаємозв'язках зі світом.

Вимоги до знань та вмінь бакалаврів. Курс «Філософія» дає можливість бакалаврам отримати знання сучасного рівня розвитку філософії і методології та оволодіти вмінням застосовувати набуті знання в науково-теоретичній та практичній діяльності. Після засвоєння курсу «Філософія», бакалавр повинен **знати**:

- основний зміст усіх тем курсу, головні напрямки класичної, сучасної та вітчизняної філософії;
- оволодіти філософським способом мислення та відповідним категоріальним апаратом;
- засвоїти світоглядно-гуманістичний зміст філософії.

Бакалавр повинен **вміти**:

- на основі ґрунтовного знання філософії оцінювати, співставляти різні філософські та світоглядні концепції і моделі, виявляти їх переваги та недоліки;
- засвоївши специфіку філософського осягнення дійсності, сформулювати власну світоглядну позицію та вміти аргументовано її довести;
- застосовувати набуті знання при аналізі актуальних проблем сьогодення та у повсякденній професійній та комунікативній практиці.

Структура курсу «Філософія» у вищих навчальних закладах визначається згідно тематичного плану:

- аналізується світоглядна природа філософського знання, його відмінність від форм знання;
- розкривається зміст і суть світового й вітчизняного історико-філософського процесу, а також розвиток філософської думки в Україні;
- досліджуються онтологічні і гносеологічні аспекти змісту філософського знання, акцент робиться на проблеми творчості, практики, логіки і методології наукового пізнання;
- висвітлюються проблеми соціальної філософії та філософії історії.

Особливу увагу звернуто на філософський аналіз суспільства, феномен особистості, основні сфери соціуму, цінності в житті людини і суспільства, а також перспективи розвитку а магістральних шляхах сучасної цивілізації.

Основними формами навчальної роботи в процесі вивчення курсу є лекція, семінарське заняття, самостійна і індивідуальна робота студентів та компетенції. Форма підсумкового контролю – іспит (III / IV семестр). На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредита ECTS.

Міждисциплінарні зв'язки. Філософія як гуманітарна наука, що вивчає найбільш загальні суттєві характеристики і фундаментальні принципи реальності і пізнання, буття людини, відносини людини і світу, про найзагальніші суттєві характеристики людського ставлення до природи, суспільства та духовного життя. Філософія відкриває шлях до пізнання і пояснення сутності культури в її найбільш узагальненому поданні. Соціологія виявляє закономірності процесу її функціонування в суспільстві, особливості культурного рівня різних груп. Психологія надає можливість глибше зрозуміти специфіку культурно-творчій діяльності людини, механізм сприйняття їм цінностей культури, становлення її духовного світу. Суміжні науки - не тільки "живильне" середовище, але і необхідний фундамент. Світогляд є системою знань людини про світ і саму себе. Те саме можна сказати і про міждисциплінарні зв'язки філософії права, культурології, історії, політології, логіки і етики та естетики. Таким чином, залучення студентів до фундаментальних знань

сучасної філософії має особливе значення в гуманітарній освіті інженера, правознавця та спеціаліста комп'ютерних наук.

Методи навчання: 1) репродуктивний; 2) діалогічний; 3) інтерактивний; 4) проблемно-пошуковий; 5) пояснювально-ілюстративний; 6) аналітико-синтетичний; 7) порівняння; 8) узагальнення; 9) конкретизації; 10) модульний; 11) компетенції – для використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань.

Дисципліна спрямована на формування компетентностей:

- загальних(ЗК): Здатність раціонально організувати власну працю (time management). Розуміння сутності та соціальної значущості професії, основних проблем освітньої галузі. Здатність здійснювати професійну діяльність з дотриманням вимог законодавства, стандартів освіти та внутрішніх нормативних документів закладу освіти. Здатність самостійно оволодіти знаннями та використовувати ЦТ. Здатність підтримувати та контролювати трудову і виробничу дисципліну. Здатність до усного та письмового спілкування, складання текстів, презентацій та повідомлень державною або іноземною мовою. Здатність до застосування системи знань про закономірності спілкування і способів управління особистістю та групою у процесі навчання. Здатність працювати в команді, використовуючи навички міжособистісної взаємодії. Здатність виконувати роботи кваліфікаційного рівня. Здатність до адаптації, коригування та використання сучасних педагогічних технологій, автоматизованих навчальних систем, електронних засобів навчання у викладацькій діяльності. Здатність застосовувати сучасні методи теоретичного навчання загальнопрофесійних, загальнотехнічних і спеціальних навчальних предметів (дисциплін), а також виробничого навчання за спеціальністю. Здатність формувати професійні знання, вміння та навички учнів ЗП(ПТ)О, забезпечувати їх професійний, соціальний та особистісний розвиток. Здатність до проведення психолого-педагогічного діагностування, аналізу результатів власної діяльності, постановки та реалізації завдань у галузі професійного самовдосконалення. Здатність створювати документацію (графіки робіт, інструкції, плани, заявки, ділові листи тощо), а також звітну документацію згідно встановленим формам. Здатність знаходити, аналізувати нормативну та довідкову літературу; узагальнювати отримані результати. Здатність до академічної та професійної мобільності, та до засвоєння нових видів техніки та цифрових технологій. Здатність удосконалювати педагогічний процес на основі пошуку оптимальних методів, форм, засобів навчання, застосування сучасних педагогічних та цифрових технологій. Здатність прогнозувати результати професійно-педагогічної діяльності, на основі чого приймати обґрунтовані рішення. Формування у здобувачів освіти цінностей громадянськості і демократії. Цінування та повага мультикультурності, гендерної рівності та рівних можливостей. Здатність до формування системного наукового світогляду та загального культурного кругозору. Здатність до глибокого аналітичного мислення в ситуаціях морального вибору та вміння застосовувати набуті знання на практиці, здатність до проведення досліджень на відповідному методологічному рівні та генерування нових ідей, здатність до адаптації та дій в новій ситуації;

- інтегральних: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і моральною невизначеністю, здатність працювати у команді та індивідуально, ухвалювати виважені рішення, брати та делегувати відповідальність, налагоджувати ефективне спілкування та доброзичливу атмосферу в колективі, попереджати та вирішувати конфліктні ситуації, вміння на достатньому рівні презентувати результати професійної діяльності, організувати робочий простір, вчасно вирішувати поставлені задачі, проявляти гнучкість та креативність; здатність бути

критичним і самокритичним; здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями; здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;

- **спеціальних (фахових):** здатність створювати ефективний, морально-сприятливий комунікативний простір в процесі виробничої діяльності; здатність аналізувати та структурувати моральні проблеми організації, ухвалювати обґрунтовані рішення, здатність знаходити, збирати та аналізувати інформацію, обирати необхідні теоретичні та практичні показники для обґрунтованих управлінських рішень; здатність працювати як індивідуально, так і в професійному колі; здатність зберігати й примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства; здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.

Програмні результати навчання(ПРН): брати відповідальність на себе, проявляти громадянську свідомість, соціальну активність та участь у житті громадянського суспільства, аналітично мислити, критично розуміти світ; здатність розуміти і враховувати соціальні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та наявних державних і закордонних стандартів під час визначення професійних завдань.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ.

Тема 1. Філософія, її призначення, зміст та функції у суспільстві. Світогляд. Поняття, предмет і ознаки філософії та філософування. Структура філософського знання. Функції філософії в суспільстві. Філософія в структурі світогляду. Співвідношення філософії з наукою, міфологією, мистецтвом та релігією. Історико-філософський процес. Основне питання філософії: різноманітність підходів. Філософія як «життєвий розум».

Тема 2. Філософія Давнього світу (Китай, Давня Греція). Східний та західний способи філософування. Давньокитайська філософія: даосизм та конфуціанство. Періодизація та проблематика давньогрецької філософії. Чинники виникнення та розвитку філософії. Рання антична філософія: космоцентризм, натурфілософія, софісти. Проблема первоначала. Філософія Парменіда, Геракліта, Фалеса, Демокрита. Класична давньогрецька філософія: Сократ, Платон, Аристотель. Сутність першого антропологічного повороту в історії філософії. Філософська система Платона: об'єктивний ідеалізм, вчення про душу, пізнання, про ідеальну державу. Філософія Аристотеля: форма та матерія, етичне вчення, соціальна філософія. Філософія епохи еллінізму: скептики (вчення про вірогідний характер знань), стоїки (вчення про Бога та світ), епікурейці (етика насолоди), неоплатонізм.

Тема 3. Філософія середньовіччя та доби Відродження. Періодизація середньовічної філософії: патристика і схоластика. Морально-світоглядна парадигма середньовіччя. Основні ідеї та принципи середньовічної філософії. Екзегеза як специфічний метод середньовічної філософії. Людина і Бог у вченні Августина Блаженного. Проблема універсалій. Буття людини в філософії Фоми Аквінського. Періодизація філософії епохи Відродження, основні принципи та поняття. Людина і суспільство, Бог та природа у філософській думці епохи Відродження (М. Кузанський, М. Монтень, Н. Макіавеллі). Період апологетики і патристики як перший етап становлення і утвердження християнської філософії.

Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва. Гносеологізм філософії Нового часу. Проблема методу пізнання. Емпіричний напрям: вчення Ф.Бекона. Раціоналістичний напрям: Р. Декарт. Проблема субстанції в філософії Нового часу. Французький матеріалізм і Просвітництво. Філософія Вольтера, Ж.-Ж.Руссо.

Тема 5. Класична німецька філософія та Некласична філософія XIX ст. Основні риси та проблематика німецької класичної філософії. Критична філософія І.Канта та філософська система Г.Гегеля. Суб'єктивний ідеалізм та діалектика у філософії Й.Фіхте. «Філософія тотожності» законів природи і мислення Шеллінга. Філософія людини Л.Фейєрбаха. Загальна характеристика марксизму. Основні тенденції некласичної філософії. Філософія життя: Ф.Ніцше, А.Шопенгауер. Позитивістська концепція О.Конта. Філософія К'єркегора. Психоаналітична філософія З.Фрейда та К.Юнга.

Тема 6. Особливості розвитку української філософської думки та Західна філософія XX століття. Особливості та основні етапи розвитку української філософської думки. Філософська культура Давньої Русі. Філософія українського бароко. Григорій Сковорода – видатний український мислитель. Вчення Сковороди про світ, людину, пізнання. Класична українська філософія: П.Юркевич, О.Новицький, С.Гогоцький, Потебня. Філософія національної ідеї. Філософія Радянської доби та діаспори. Українська історіософія. Провідні напрямки сучасної філософії. Позитивізм та неопозитивізм. Герменевтика та структуралізм. Сучасна комунікативна філософія. Етика відповідальності. Поняття та ідеї екзистенціалізму (А.Камю, Ж.-П.Сартр, К.Ясперс). Особливості персоналізму.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІЛОСОФІЇ ЯК СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО ФЕНОМЕНУ

Тема 7. Проблеми онтології. Гносеологія: можливості та межі пізнання.

Проблема буття: основні історичні підходи та сучасне бачення. Матерія та її властивості. Свідомість як ідеальне буття та діяльне відображення. Філософське вчення про пізнання. Емпіричне та раціональне пізнання. Інтуїція. Абсолютна та відносна істина, критерії істини. Знання та його класифікація. Діалектика як філософське вчення про розвиток. Категорії, принципи та закони діалектики. Сутність та структура пізнавального процесу. Проблема пізнання у філософії. Єдність чуттєвого та раціонального, логіки та інтуїції у пізнанні. Практика як специфічно людський спосіб освоєння світу. Поняття практики. Форми і рівні практичної діяльності, Гуманістичний зміст практики. Функції практики. Творчість як конструктивний принцип пізнання. Філософська концепція творчості. Форми творчого синтезу. Логіка та методологія наукового пізнання. Специфіка, рівні, форми і методи наукового пізнання. Методологія наукового пізнання.

Тема 8. Основи соціальної філософії та філософії історії

Суспільство як предмет соціальної філософії. Історія формування філософського розуміння суспільства. Суспільство як система і процес. Основні сфери суспільного життя: матеріальна, духовна, соціальна, політична, фізична. Структура та функції сфер суспільства. Поняття суспільно-історичного процесу. Прогрес та його критерії. Виникнення та сутність поняття «глобальні проблеми людства». Глобалізаційні процеси в сучасному світі. Тенденції культурної універсалізації та її форми. Міжкультурні непорозуміння як основа світових конфліктів XXI століття.

Тема 9. Людина та суспільство. Духовне життя суспільства та культура.

Філософська антропологія як розділ філософського знання. Людина як основний предмет філософської антропології. Проблема людини в історії філософії: есенціалістська та екзистенціалістська парадигми. Людина в сучасному філософському дискурсі. Основні підходи до сенсожиттєвих пошуків. Проблема смерті. Сутність духовного життя суспільства. Буденна і теоретична свідомість. Форми суспільної свідомості. Особливості духовної культури суспільства. Уявлення про культуру в історії філософської думки.

Культура як цілісність протиріч. Культура та «життя». «Людина – в – культурі» і «людина культури». Культура та ідеологія. Моделі самосвідомості культури: класична, некласична (модерністська), постмодерністська. Релігія, мораль, мистецтво як складові культури. Культурна місія інтелігенції.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (обсяг 90 годин)

Назва змістовного модулю і теми	Кількість годин									
	Денна форма навчання					Заочна форма навчання				
	разом	лк	пр.	інд	с.р.	разом	лк	пр	інд	с.р.
Змістовний модуль 1										
Тема1. Філософія, її призначення, зміст та функції у суспільстві. Світогляд	8	2	2		4	8	2	2		4
Тема 2. Філософія Давнього світу (Китай, Давня Греція)	8	2	2		4	8				8
Тема 3. Філософія середньовіччя та доби Відродження	8	2	2		4	8	-			8
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	10	2	2		6	10	-			10
Тема 5. Класична німецька філософія. Некласична філософія XIX століття	12	2	2		8	12	-			12
Тема 6. Особливості розвитку української філософської думки та. Західна філософія XX століття	14	2	2		10	14				14
Усього за модуль 1	60	12	12		36	60	2	2		56
Змістовний модуль 2										
Тема 7. Проблеми онтології. Гносеологія: можливості та межі пізнання	12	2	2		8	12	2			10
Тема 8. Основи соціальної філософії та філософії історії	8	2	2		4	8	-			8
Тема 9. Людина та суспільство. Духовне життя суспільства та культура.	10	2	2		6	10	-	2		8
Усього за модуль 2:	30	6	6		18	30	2	2		26
Усього годин:	90	18	18		54	90	4	4		82

5. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ.

Семінар 1

Тема: Філософія, її призначення, зміст та функції у суспільстві. Світогляд.

1. Світогляд. Поняття, предмет і ознаки філософії та філософування.
2. Структура філософського знання
3. Функції філософії в суспільстві.
4. Історико-філософський процес.
5. Основне питання філософії: різноманітність підходів.

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Філософія в структурі світогляду.
2. Співвідношення філософії з наукою, міфологією, мистецтвом та релігією
3. Філософія як «життєвий розум».

Семінар 2

Тема: Філософія Давнього світу (Китай, Давня Греція).

1. Східний та західний способи філософування.
2. Давньокитайська філософія: даосизм та конфуціанство.
3. Класична давньогрецька філософія: Сократ, Платон, Аристотель.
4. Філософська система Платона: об'єктивний ідеалізм, вчення про душу, пізнання, про ідеальну державу.
5. Філософія Аристотеля: форма та матерія, етичне вчення, соціальна філософія.
6. Філософія епохи еллінізму: скептики (вчення про вірогідний характер знань), стоїки (вчення про Бога та світ), епікурейці (етика насолоди), неоплатонізм.

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Періодизація та проблематика давньогрецької філософії.
2. Рання антична філософія: космоцентризм, натурфілософія, софісти.
3. Філософія Парменіда, Геракліта, Фалеса, Демокрита.

Семінар 3.

Філософія середньовіччя та доби Відродження.

1. Періодизація середньовічної філософії: патристика і схоластика.
2. Основні ідеї та принципи середньовічної філософії.
3. Буття людини в філософії Фоми Аквінського.
4. Періодизація філософії епохи Відродження, основні принципи та поняття.
5. Людина і суспільство, Бог та природа у філософській думці епохи Відродження (М. Кузанський, М. Монтень, Н. Макіавеллі).

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Морально-світоглядна парадигма середньовіччя.
2. Людина і Бог у вченні Августина Блаженного.
3. Проблема універсалій.

Семінар 4.

Філософія Нового часу та Просвітництва.

1. Гносеологізм філософії Нового часу.
2. Емпіричний напрям: вчення Ф.Бекона.
3. Раціоналістичний напрям: Р. Декарт.
4. Проблема субстанції в філософії Нового часу.
5. Французький матеріалізм і Просвітництво.

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Проблема методу пізнання.
2. Французький матеріалізм і Просвітництво.

Семінар 5.

Класична німецька філософія. Некласична філософія XIX століття.

1. Основні риси та проблематика німецької класичної філософії.
2. Критична філософія І.Канта
3. Філософська система Г.Гегеля.
4. Філософія людини Л.Фейєрбаха.
5. Основні тенденції некласичної філософії.
6. Філософія життя Ф.Ніцше.
7. Позитивістська концепція О.Конта.
8. Психоаналітична філософія З.Фрейда та К.Юнга.

8.

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Суб'єктивний ідеалізм та діалектика у філософії Й.Фіхте.
2. «Філософія тотожності» законів природи і мислення Шеллінга.
3. Ірраціоналістично-песимістична філософія А.Шопенгауера.

Семінар 6.

Особливості розвитку української філософської думки. Західна філософія XX століття.

1. Особливості та основні етапи розвитку української філософської думки.
2. Філософська культура Давньої Русі.
3. Філософія українського бароко.
4. Вчення Сковороди про світ, людину, пізнання.
5. Класична українська філософія: П.Юркевич, О.Новицький, С.Гогоцький, Потєбня
6. Філософія національної ідеї.
7. Провідні напрямки сучасної філософії.
8. Позитивізм та неопозитивізм.
9. Герменевтика та структуралізм.
10. Поняття та ідеї екзистенціалізму (А.Камю, Ж.-П.Сартр, К.Ясперс).

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Філософія українського бароко.
2. Українська історіософія.
3. Поняття «свободи» та екзистенції».
4. Філософська основа неотомізму.

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІЛОСОФІЇ ЯК СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО
ФЕНОМЕНУ.**

Семінар 7.

Проблеми онтології. Гносеологія: можливості та межі пізнання

1. Проблема буття: основні історичні підходи та сучасне бачення.
2. Матерія та її властивості.
3. Свідомість як ідеальне буття та діяльне відображення.
4. Філософське вчення про пізнання.
5. Знання та його класифікація. Діалектика як філософське вчення про розвиток.
6. Категорії, принципи та закони діалектики.
7. Сутність та структура пізнавального процесу.
8. Проблема пізнання у філософії.
9. Практика як специфічно людський спосіб освоєння світу.
10. Творчість як конструктивний принцип пізнання. Філософська концепція творчості.
11. Логіка та методологія наукового пізнання.
12. Специфіка, рівні, форми і методи наукового пізнання. Методологія наукового пізнання.

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Емпіричне та раціональне пізнання. Інтуїція.
2. Абсолютна та відносна істина, критерії істини.
3. Єдність чуттєвого та раціонального, логіки та інтуїції у пізнанні.
4. Форми і рівні практичної діяльності, гуманістичний зміст практики. Функції практики.

Семінар 8

Основи соціальної філософії та філософії історії

1. Суспільство як предмет соціальної філософії.
2. Історія формування філософського розуміння суспільства.
3. Суспільство як система і процес.
4. Поняття суспільно-історичного процесу.
5. Прогрес та його критерії.
6. Глобалізаційні процеси в сучасному світі.

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Основні сфери суспільного життя: матеріальна, духовна, соціальна, політична, фізична.
2. Виникнення та сутність поняття «глобальні проблеми людства. Глобалізаційні процеси в сучасному світі.
3. Тенденції культурної універсалізації та її форми.

Семінар 9.

Людина та суспільство. Духовне життя суспільства та культура.

1. Філософська антропологія як розділ філософського знання.
2. Людина як основний предмет філософської антропології.
3. Проблема людини в історії філософії: есенціалістська та екзистенціалістська парадигми.
4. Людина в сучасному філософському дискурсі.
5. Основні підходи до сенсожиттєвих пошуків. Проблема смерті.
6. Сутність духовного життя суспільства.
7. Буденна і теоретична свідомість. Форми суспільної свідомості.
8. Особливості духовної культури суспільства.
9. Культура як цілісність протиріч. Культура та «життя». «Людина – в – культурі» і «людина культури». Культура та ідеологія.
10. Моделі самосвідомості культури: класична, некласична (модерністська), постмодерністська.
11. Релігія, мораль, мистецтво як складові культури.

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Співвідношення понять людини, індивіда, особистості та індивідуальності
2. Діяльність як життєва риса особистості
3. Уявлення про культуру в історії філософської думки.
4. Культура та ідеологія.

6. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРІВ

Семінарське заняття – це вид навчального заняття, на якому викладач повинен організувати обговорення студентами питань з тем, визначених робочою навчальною програмою. Семінар може проводитись у формі бесіди, дискусії, «круглого столу», обговорення доповідей, рефератів тощо.

Семінарським заняттям в процесі навчання відводиться особлива роль, адже вони покликані допомагати студентам закріпити одержані знання та виявити свої творчі здібності. Необхідним є попереднє ознайомлення студентів з найбільш раціональною системою підготовки до семінару, що включає такі етапи:

- своєчасне ознайомлення з темою і планом семінару;
- встановлення зв'язку даної теми з відповідними розділами програми курсу;
- ознайомлення з літературою, що рекомендується до теми семінарського заняття та підготовка конспектів першоджерел;
- перегляд власного конспекту лекцій з метою з'ясування того, які питання не були висвітлені викладачем;
- вивчення відповідної теми за підручниками;
- безпосередня підготовка до виступу на семінарі: складання плану, тез або конспекту виступу;

- визначення незрозумілих питань, які слід з'ясувати на індивідуальній консультації з викладачем або на семінарі;

- самоперевірка, що включає в себе перевірку засвоєння основних понять і категорій теми (може здійснюватися декількома студентами як перехресне опитування).

Складання плану виступу на семінарському занятті допомагає навчитись самостійно виділяти головні проблеми, питання, на яких акцентовано увагу, розташовувати їх в логічній послідовності. За допомогою плану розкривається структура прочитаних першоджерел, їх основні думки та значення.

Тези є коротко сформульованими положеннями першоджерела (без детального викладу доказів або міркувань автора твору).

Конспект – це стислий самостійний виклад основних думок автора в їх логічній послідовності з наведенням найважливіших положень (цитат). Зміст сторінки, наприклад, може бути викладено в одному абзаці, а зміст глави – на одній-двох сторінках при збереженні логічної послідовності. Основні ідеї, висновки зазвичай виділяють, підкреслюючи їх або беручи в рамку.

На семінарах викладач оцінює знання студентами основного змісту теми, вміння складати конспект, самостійно формулювати та висловлювати власні думки, орієнтуватись в актуальних проблемах філософії.

7. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Враховуючи особливості навчання за Болонською системою, студентам необхідно виділити достатню кількість годин для самостійної роботи. В поданій робочій програмі до кожного семінарського заняття додається перелік питань, які не висвітлюються в лекційному курсі та виносяться на самостійне опрацювання.

Самостійна робота включає такі етапи, як ознайомлення з рекомендованою літературою, складання конспекту, вивчення поданих питань за підручником, словникову роботу. Необхідним є й виконання проблемно-пошукових та тестових завдань. Такі завдання спрямовані на поглиблене осмислення основних проблем курсу, пробудження активності та самостійності мислення студентів. Тестові, а особливо проблемно-пошукові вправи, мають на меті ініціювати власні роздуми, міркування студентів, бажання самостійно продовжити освіту та знайти оригінальні шляхи розв'язання протиріч і вирішення ґрунтовних філософських проблем. Для виконання тестових та проблемно-пошукових завдань студенту необхідно користуватися не тільки підручниками, а й першоджерелами та додатковою літературою, що запропонована в робочій навчальній програмі та відповідних методичних рекомендаціях.

Виконання самостійної роботи студентів повинне систематично контролюватись викладачем. Найбільш доцільними формами контролю є перевірка конспектів самостійної роботи, понятійний диктант, виконання тестових завдань, письмових експрес-опитувань, а також дискусії, обговорення, робота в малих групах. Перелічені форми контролю дозволять викладачеві не залишити поза увагою та оцінити самостійну роботу кожного студента.

Виконання самостійної роботи студентів повинне систематично контролюватись викладачем. Найбільш доцільними формами контролю є перевірка конспектів самостійної

роботи, понятійний диктант, виконання тестових завдань, письмових експрес-опитувань, а також дискусії, обговорення, робота в малих групах. Перелічені форми контролю дозволять викладачеві не залишити поза увагою та оцінити самостійну роботу кожного студента.

Вивчення курсу «Філософія» здійснюється у таких формах самостійної роботи студентів:

- робота з основною та додатковою літературою, конспектування першоджерел, підбір та аналіз філософських текстів;
- розв'язування тестів, проблемних питань;
- термінологічна, словникова робота, складання таблиць, схем, планів виступів;
- написання реферату на одну з тем, що виносяться на самостійне опрацювання

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Історія зародження філософських знань.
2. Філософія і міфологія як історичні форми світогляду.
3. Співвідношення релігії та філософії.
4. Філософія та мистецтво як форми осягнення дійсності.
5. Світогляд як спосіб орієнтації людини в світі.
6. Основні рівні світогляду.
7. Природа та структура світогляду.
8. Історичні типи світогляду.
9. Філософія як «життєвий розум».
10. Проблеми і предмет філософії.
11. Рефлексія як основний метод філософії.
12. Філософія і наукова картина світу в ХХ ст.
13. Філософія і наука в історії людства.
14. Роль філософії в сфері культури.
15. Розуміння філософії в античну добу.
16. Проблема першопричини світу в античній натурфілософії.
17. Проблема буття в античній філософії.
18. Сутність полеміки Сократа з софістами.
19. Основні ідеї філософії Платона.
20. Перша будова системи категорій Аристотеля.
21. Філософія Середньовіччя та її зв'язок з християнською релігією та теологією.
22. Спроби доведення буття Бога в середньовічній філософії.
23. Проблема співвідношення теорії і філософії у схоластиці.
24. Нова натурфілософія епохи Відродження.
25. Основні ідеї Реформації.
26. Природознавство та філософія Нового часу.
27. Взаємозв'язок філософії й математики в добу Нового часу.
28. Соціальна концепція Т.Гоббса.
29. Проблема субстанції у Новий час: Декарт, Спіноза, Лейбніц.
30. Людина як предмет філософського аналізу в добу Просвітництва.
31. Суспільно-соціальні теорії епохи Просвітництва.

32. Сутність теорії пізнання І.Канта.
33. Натурфілософські концепції філософів німецької класики.
34. Проблеми етики в німецькій класичній філософії.
35. Своєрідність діалектики Гегеля.
36. Філософська характеристика людини за Л.Фейербахом.
37. Філософська антропологія та філософія історії К.Маркса.
38. Порівняльний аналіз основних проблем класичної та сучасної західноєвропейської філософії.
39. Антропологізм і сцієнтизм як тенденції сучасної західної філософії.
40. Філософія і логіка: логічний позитивізм.
41. Структуралізм і постмодернізм: проблеми філософського осмислення культури.
42. Буття людини як проблема в екзистенціальній філософії.
43. Проблема Бога в традиційній і сучасній релігійній філософії.
44. Порівняльний аналіз розуміння Абсолюту в філософії Парменіда і в християнському вченні про Бога.
45. Філософське вирішення проблеми буття як віддзеркалення світогляду епохи (античність, Середньовіччя, Новий час, ХХ ст.).
46. Проблема буття а філософії М.Гайдеггера.
47. Онтологічний поворот у філософії ХХ ст.
48. Еволюція поняття «матерія» у філософії і науці.
49. Синергетика: зміст і основні проблеми.
50. Детермінізм як принцип філософського осмислення світу.
51. Порівняльний аналіз субстанційної та реляційної концепцій простору і часу.
52. Історико-філософський аспект ідеї розвитку.
53. Проблема прогресу та його критеріїв.
54. Суспільство як система.
55. «Прогресизм» та «релятивізм» в сучасній філософії.
56. Антропосоціогенез: проблеми та дискусії.
57. Філософія та формування нової екологічної свідомості.
58. Людина як проблема для самої себе.
59. Роль філософії у сфері культури.
60. «Людина-в-культурі» та «людина культури».
61. Філософські проблеми постіндустріального суспільства.
62. Суспільство та природа.
63. Сенс життя людини.
64. Індивідуалізм як філософська концепція та життєва орієнтація.
65. Життєвий світ людини.

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ (для заочної форми навчання)

1. Філософія і світогляд.
2. Ранні історичні типи світогляду: міфологічний і релігійний.
3. Особливості науково-філософського світогляду.
4. Особливості філософського мислення.
5. Основні функції філософії.
6. Особливості давньоіндійської філософії.
7. Основні школи давньокитайської філософії.
8. Рання антична філософія.
9. Класична грецька філософія.
10. Пізня антична філософія.
11. Загальна характеристика середньовічної філософії.
12. Філософія епохи Відродження.
13. Філософія Нового часу: емпіризм та раціоналізм.
14. Англійська філософія Нового часу: Дж. Локк та Т. Гоббс.
15. Філософія Просвітництва та метафізичний матеріалізм.
16. І. Кант – засновник німецької класичної філософії.
17. Філософія Г. Гегеля.
18. Соціальна філософія К. Маркса та Ф. Енгельса.
19. Некласична філософія: волюнтаризм та психоаналіз.
20. Екзистенціалізм як філософія індивідуального людського буття.
21. Джерела української філософської культури. Філософія Київської Русі.
22. Філософія українського Відродження (XV-XVI ст.).
23. Проблема світу і людини в філософії Києво-Могилянської Академії.
24. Філософія Григорія Сковороди.
25. Класична українська філософія XIX століття.
26. Філософія української національної ідеї (II пол. XIX ст. – поч. XX ст.).
27. Українська філософія межі XIX-XX ст.
28. Сучасна філософія київської школи.
29. Філософський зміст проблеми буття.
30. Гносеологія: коло проблем та основні підходи до вирішення.
31. Проблема свідомості у філософії.
32. Діалектика: категорії, принципи, закони.
33. Людина як мета і вища цінність історичного розвитку.
34. Наукове пізнання.
35. Філософське розуміння суспільства та його будови.
36. Суспільство та природа.
37. Джерела, спрямованість і рушійні сили історичного розвитку.

ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ.

Лекція І. Філософія, її призначення, зміст та функції у суспільстві. Світогляд

1. Філософія в структурі світогляду.
2. Співвідношення філософії з наукою, міфологією, мистецтвом та релігією.
3. Філософія як «життєвий розум».

Література **(основна)**

1. Бичко А.К., Бичко І.В., Табачковський В.Г. Історія філософії: Підручник. – К., 2001.
2. Введение в философию / Под ред. И.Фролова. – М., 1989.
3. Капіца В.Ф. Філософія: духовно-ціннісний аспект. Навч. посібник. Ч.1. Онтологія. Структурно-конспективна розробка блоку базових тем лекційного курсу філософії для студентів технічних вузів. – К.: ІСДО України, 1995. – 220с.
4. Філософія: Підручник / Бичко І.В., Бойченко І.В., Бойченко М.І., Табачковський В.Г. та ін. – К., 2001.
5. Філософія: навчальний посібник / За ред. І.Ф.Надольного. – К., 2008.
6. Філософський енциклопедичний словник / НАН України; Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди / В.І. Шинкарук (голова редкол.). – К., 2002.

(додаткова)

1. Антология мировой философии. В 4-х т. / Ред. сост. и авт. вступ, ст. В.В.Соколов. – М., 1969.
2. Аристотель. Метафизика // Соч.: В 4 т. / Ред. В.Ф.Асмус. – М., 1983. – Т. 1.
3. Швейцер А. Благоговение перед жизнью. – М., 1992.
4. Шопенгауэр А. Афоризмы житейской мудрости. Мир как воля и представление. – М., 1992.

Лекція 2. Філософія Давнього світу (Китай, Давня Греція)

1. Періодизація та проблематика давньогрецької філософії.
2. Рання антична філософія: космоцентризм, натурфілософія, софісти.
3. Філософія Парменіда, Геракліта, Фалеса, Демокрита.

Література **(основна)**

1. Бичко А.К., Бичко І.В., Табачковський В.Г. Історія філософії: Підручник. – К., 2001.
2. Введение в философию / Под ред. И.Фролова. – М., 1989.
3. Волинка Г.І. Філософія Стародавності і середньовіччя в освітньому контексті: Навч. посібник. – К., 2005.
4. Капіца В.Ф. Філософія: духовно-ціннісний аспект. Навч. посібник. Ч.1. Онтологія. Структурно-конспективна розробка блоку базових тем лекційного курсу філософії для студентів технічних вузів. – К.: ІСДО України, 1995. – 220с.
5. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: Логос, Софія, Розум (Підруч. для студ. вищ. навч. закл.) / Кремень В.Г., Ільїн В.В. - Книга, 2006. - 432с.
6. Філософія: навчальний посібник / За ред. І.Ф.Надольного. – К., 2008.
7. Філософський енциклопедичний словник / НАН України; Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди / В.І. Шинкарук (голова редкол.). – К., 2002.

(додаткова)

1. Аристотель. Метафизика // Соч.: В 4 т. / Ред. В.Ф.Асмус. – М., 1983. – Т. 1.
2. Древнегреческая философия: От Платона до Аристотеля / Пер. с лат. и древнегреч.- М.; Х., 2003.
3. Поппер К. У полоні платонівських чарів. – К., 1994. – Т.2.
4. Платон. Государство // Соч. В 4 т. / Пер. с древнегр. – М., 1994. – Т.3.

Лекція 3. Філософія середньовіччя та доби Відродження

1. Морально-світоглядна парадигма середньовіччя.
2. Людина і Бог у вченні Августина Блаженного.
3. Проблема універсалій.

Література

(основна)

1. Бичко А.К., Бичко І.В., Табачковський В.Г. Історія філософії: Підручник. – К., 2001.
2. Введение в философию / Под ред. И.Фролова. – М., 1989.
3. Волинка Г.І. Філософія Стародавності і середньовіччя в освітньому контексті: Навч. посібник. – К., 2005.
4. Капіца В.Ф. Філософія: духовно-ціннісний аспект. Навч. посібник. Ч.1. Онтологія. Структурно-конспективна розробка блоку базових тем лекційного курсу філософії для студентів технічних вузів. – К.: ІСДО України, 1995. – 220с.
5. Філософія: навчальний посібник / За ред. І.Ф.Надольного. – К., 2008.
6. Філософський енциклопедичний словник / НАН України; Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди / В.І. Шинкарук (голова редкол.). – К., 2002.

(додаткова)

1. Фейербах Л. Сущность христианства / Сочинения: В 2 т. – М., 1995. – Т.2.
2. Юркевич П. 3 науки про людський дух // Вибране. – К., 1993.
3. Макіавеллі Пікколо. Флорентійські хроніки; Государ. - К., 1988.
4. Мартин Лютер. О светской власти // Избр. произв.- СПб., 1994.

Лекція 4. Філософія Нового часу та Просвітництва

1. Проблема методу пізнання.
2. Французький матеріалізм і Просвітництво.

Література

(основна)

1. Бичко А.К., Бичко І.В., Табачковський В.Г. Історія філософії: Підручник. – К., 2001.
2. Введение в философию / Под ред. И.Фролова. – М., 1989.
3. Волинка Г.І. Філософія Стародавності і середньовіччя в освітньому контексті: Навч. посібник. – К., 2005.
4. Капіца В.Ф. Філософія:духовно-ціннісний аспект. Навч. посібник. Ч.1. Онтологія. Структурно-конспективна розробка блоку базових тем лекційного курсу філософії для студентів технічних вузів. – К.: ІСДО України, 1995. – 220с.
5. Філософія: навчальний посібник / За ред. І.Ф.Надольного. – К., 2008.
6. Філософський енциклопедичний словник / НАН України; Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди / В.І. Шинкарук (голова редкол.). – К., 2002.

(доаткова)

1. Лейбниц Г. Монадология // Сочинения: В 4-х т. – М., 1982.
2. Локк Дж. Опыт о человеческом разуме // Соч.: В 3 т. – М., 1988. – Т. 1.
3. Декарт Р. Рассуждения о методе // Сочинения в 2 т. – М., 1989. – Т. 1.
4. Бекон Ф. Новый Органон// Соч.: В 2 т. / Сост., общ. ред. и вступит статья Л.Л.Субботина. – М., 1978. – Т.2.

Лекція 5. Класична німецька філософія. Некласична філософія ХІХ століття

1. Суб'єктивний ідеалізм та діалектика у філософії Й.Фіхте.
- 2.«Філософія тотожності» законів природи і мислення Шеллінга.
3. Ірраціоналістично-песимістична філософія А.Шопенгауера.

Література

(основна)

1. Бичко А.К., Бичко І.В., Табачковський В.Г. Історія філософії: Підручник. – К., 2001.
2. Введение в философию / Под ред. И.Фролова. – М., 1989.
3. Історія філософії: Підручник / за ред. В.І.Ярошовця – К., 2002.
3. Капіца В.Ф. Філософія:духовно-ціннісний аспект. Навч. посібник. Ч.1. Онтологія. Структурно-конспективна розробка блоку базових тем лекційного курсу філософії для студентів технічних вузів. – К.: ІСДО України, 1995. – 220с.
4. Філософія: навчальний посібник / За ред. І.Ф.Надольного. – К., 2008. – 584с.
5. Петрушенко В.Л. Філософія: Навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти I-IV рівнів акредитації. – К., 2001.
6. Філософський енциклопедичний словник / НАН України; Інститут філософії ім. Г.С.Сковороди / В.І. Шинкарук (голова редкол.). – К., 2002.

(доаткова)

1. Енгельс Ф. Людвіг Фейербах і кінець класичної німецької філософії // Там само. - Т.21.
2. Гегель Г.В.Ф. Основи філософії права, або Природне право і державознавство. – К., 1994.
3. Кант І. Критика практичного розуму / Пер. з нім., прим. та післямова І.Бурковського. – К., 1994.
4. Кант І. Критика чистого розуму / Пер. з нім. та приміт. І.Бурковського. - К., 1994.
5. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Жадання впади: Пер. з нім. – К., 1993.
6. Фрейд З. Введение в психоанализ. – СПб., 1994.
7. Шопенгауэр А. Афоризмы житейской мудрости. Мир как воля и представление. – М., 1992.
8. Юнг К. Проблемы души нашего времени. – М., 1993.

Лекція 6 Особливості розвитку української філософської думки. Західна філософія ХХ століття.

- 1.Філософія українського бароко.
- 2.Українська історіософія.
3. Поняття «свободи» та екзистенції».
4. Філософська основа неотомізму.

Література (основна)

1. Бичко А.К., Бичко І.В., Табачковський В.Г. Історія філософії: Підручник. – К., 2001.
2. Рассел Б. История западной философии. – Ростов на Дону, 2002
3. Зарубіжна філософія ХХ століття. – К., 1993.
4. Заїченко Г. Доля філософії та культури наприкінці ХХ ст.//Філософ. і соціол. думка. – 1994. №1-2,- С.83-98
5. Горський В.С. Історія української філософії: підручник. – К., 2004.
6. Капіца В.Ф. Філософія: духовно-ціннісний аспект. Навч. посібник. Ч.1. Онтологія. Структурно-конспективна розробка блоку базових тем лекційного курсу філософії для студентів технічних вузів. – К.: ІСДО України, 1995. – 220с.
7. Огородник І.В. Історія філософської думки в Україні: навчальний посібник. – К., 1999.
8. Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. Філософія : Навч.посібник. – К., 2000.
9. Філософія: навчальний посібник / За ред. І.Ф.Надольного. – К., 2008.
10. Філософський енциклопедичний словник / НАН України; Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди / В.І. Шинкарук (голова редкол.). – К., 2002.

(додаткова)

1. Антология мировой философии. В 4-х т. / Ред. сост. и авт. вступ, ст. В.В.Соколов. – М., 1969.
2. Грушевський М. Історія України-Русі. – К., 1991.
3. Сковорода Г. С. Твори: у 2-х т. – К., 1994. – Т. 1. – Т. 2.
4. Юркевич П. З науки про людський дух // Вибране. – К., 1993.
5. Фромм Э. Человек для себя. – М., 1994.
6. Хайдеггер М. Время и бытие. – М., 1993.
7. Сартр Ж.П. Экзистенциализм - это гуманизм // Сумерки богов. – М., 1990.
8. Камю А. Бунтующий человек. Философия. Политика. Искусство: Пер. с фр. - М., 1990.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІЛОСОФІЇ ЯК СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО ФЕНОМЕНУ.

Лекція 7. Проблеми онтології. Гносеологія: можливості та межі пізнання

1. Емпіричне та раціональне пізнання. Інтуїція.
2. Абсолютна та відносна істина, критерії істини.
3. Єдність чуттєвого та раціонального, логіки та інтуїції у пізнанні.
4. Форми і рівні практичної діяльності, гуманістичний зміст практики. Функції практики.

Література (основна)

1. Введение в философию / Под ред. И.Фролова. – М., 1989.
2. Охріменко О.Г. Фундаментальні філософські проблеми. – К., 2002.
3. Горак Г.І. Філософія: Курс лекцій. – К., 1998.
4. Капица В.Ф. Социальная философия: духовно-ценностный аспект. - Кривой Рог: Минерал, 2000. - 224 с.

5. Кислюк К.В. Філософія. Модульний курс: навч. посібник для студентів. – Харків, 2009.
6. Філософія: навчальний посібник / За ред. І.Ф.Надольного. – К., 2008.
7. Філософія : Підруч. для студ. вузів / за ред. Г.А.Заїченко. – К., 1995.
8. Філософський енциклопедичний словник / НАН України; Інститут філософії ім.Г.С. Сковороди / В.І. Шинкарук (голова редкол.). – К., 2002.

(додаткова)

1. Антология мировой философии. В 4-х т. / Ред. сост. и авт. вступ, ст. В.В.Соколов. – М., 1969.
2. Лукач Д.К. К онтологии общественного бытия. Прологомены.- М.Э 1991.- С.34-72
3. Мавмардашвілі М. Називати речі своїми іменами// Філософські студії. – 1993. №1. – с.69
4. Гадамер Г.-Г. Істина і метод. – К., 2000.
5. Декарт Р. Рассуждения о методе // Сочинения в 2 т. – М., 1989. – Т. 1.
6. Ярошевець В.І. Людина в системі пізнання. – К., 1996., 1996. -208с.

Лекція 8. Основи соціальної філософії та філософії історії

1. Основні сфери суспільного життя: матеріальна, духовна, соціальна, політична, фізична
2. Виникнення та сутність поняття «глобальні проблеми людства. Глобалізаційні процеси в сучасному світі.
3. Тенденції культурної універсалізації та її форми.

Література

(основна)

1. Андрущенко В.П., Губерський Л.В., Михальченко М.І. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: Підручник. – К., 2006.
2. Введение в философию / Под ред. И.Фролова. – М., 1989.
3. Горак Г.І. Філософія: Курс лекцій. – К., 1998.
- 4.Капица В.Ф. Социальная философия: духовно-ценностный аспект. - Кривой Рог: Минерал, 2000. - 224 с.
5. Філософія: навчальний посібник / За ред. І.Ф.Надольного. – К., 2008.
6. Філософський енциклопедичний словник / НАН України; Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди / В.І. Шинкарук (голова редкол.). – К., 2002.

(додаткова)

1. Франко І. Мислі об еволюції в історії людськості // Збір тв.: У 50 т. – К., 1986. – Т. 2.
2. Погорілий О.І. Соціологічна думка ХХ століття. – К.,1996. – 342с.
3. Руссо Ж.Ж. Об общественном договоре / Антология мировой философии: В 4 т. – М., 1970. – Т.2.

Лекція 9. Людина та суспільство. Духовне життя суспільства та культура

1. Співвідношення понять людини, індивіда, особистості та індивідуальності
2. Діяльність як життєва риса особистості
3. Уявлення про культуру в історії філософської думки.
4. Культура та ідеологія.

Література (основна)

1. Андрущенко В.П., Губерський Л.В., Михальченко М.І. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: Підручник. – К., 2006.
2. Введение в философию / Под ред. И.Фролова. – М., 1989.
3. Капица В.Ф. Социальная философия: духовно-ценностный аспект. - Кривой Рог: Минерал, 2000. - 224 с.
4. Кислюк К.В. Філософія. Модульний курс: навч. посібник для студентів. – Харків, 2009
5. Філософія: Підручник / Бичко І.В., Бойченко І.В., Бойченко М.І., Табачковський В.Г. та ін. – К., 2001.
6. Філософія: навчальний посібник / За ред. І.Ф.Надольного. – К., 2008..
7. Філософський енциклопедичний словник / НАН України; Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди / В.І. Шинкарук (голова редкол.). – К., 2002.

(додаткова)

1. Тейяр де Шарден П. Феномен человека. – М., 1987.
2. Фромм Э. Человек для себя. – М., 1994.
3. Печчеи А. Человеческие качества. – М., 1980.
4. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М., 1994.
5. Хайдеггер М. Время и бытие. – М., 1993.
6. Поппер К. Відкрите суспільство і його вороги. – К., 1993. – Т.1.

8. МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Як зазначалося у вступі, підготовка з філософії повинна забезпечувати вивчення основних понять теорії, ознайомлення з основними напрямками і школами у світовий та вітчизняний філософії, знання основних етапів і закономірностей розвитку філософії включаючи сучасні проблеми збереження і найбільш ефективного використання наукової спадщини. Студент повинен знати вихідні поняття і терміни філософії, орієнтуватися в її специфічній проблематиці та намагатися поводитися в житті відповідно до вимог, що висуваються до культурної, інтелектуальної, професійно грамотної особистості. Сучасна філософія, що ґрунтується на теоретичних надбаннях, здобутих у лоні кожної національної філософії допомагає формувати власну світоглядну позицію. Ідейною основою філософії є сучасні загальнолюдські пріоритети і цінності. Вивчення філософії стає однією з головних передумов входження кожної молодої людини в загально-культурний світовий контекст.

Враховуючи вимоги МОН України, реально існуючі проблеми викладання філософії, а також невелику кількість годин, що відведено на вивчення даної дисципліни, можна запропонувати наступні шляхи організації навчального процесу: теоретичні питання викладач висвітлює в процесі проведення інтерактивних лекцій, а на семінарах розглядається, яким чином теоретичні підходи знаходять відображення в практиці наукових досліджень.

Значною опорою і для викладача, і для студента при такій інформаційній насиченості предмету стане комп'ютер. Сучасні комп'ютерні програми, програмне забезпечення, Інтернет допоможуть студентам швидше опрацювати складний та об'ємний матеріал, надасть можливість за короткий час знайти будь-яку інформацію. Естетичне оздоблення

пізнавальних комп'ютерних програм сприяє формуванню зацікавленості студентів у роботі з науковим матеріалом. Суттєвою допомогою для студента будуть електронні варіанти лекцій, семінарів та матеріалів для виконання самостійної роботи. Матеріал повинен бути чітко структурований, що сприятиме скороченню часу на його пошуки, надасть можливість швидко отримати доступ до будь-якого розділу. Але більшість завдань тієї чи іншої теми повинні подаватися у такій формі, що спонукає студента самостійно мислити, активізує його пізнавальну діяльність. Завдання повинні окреслювати певні проблеми, пропонувати варіанти їх вирішення, доречним є й звернення до філософських першоджерел.

Викладання філософії має за мету і відтворення свого роду «образів» культури (архетипів) кожної історичної епохи як єдиного цілого, у якому концентрується, визріває і реалізується новий, більш високий етап розвитку творчих сил людини, її збагачення як особистості. Тому викладач повинен продемонструвати етапи, шаблі, характеристики розвитку людини на конкретному матеріалі гуманістичних новацій.

Для реалізації такого підходу необхідно відбирати для викладу матеріал, що найбільш повно характеризує науково-творчу цінність людини, приділяти увагу таким явищам, цінностям, досягненням у всіх сферах життєдіяльності, що втілюють ті кроки у розвитку людства, що були зроблені зусиллями найбільш обдарованих і чуйних до запитів свого часу творців.

Матеріал для лекційних, семінарських занять та індивідуальної роботи повинен сприяти формуванню здатності самостійного аналізу закономірностей, тенденцій розвитку наукової культури. При вивченні кожної теми викладач повинен формувати у студентів вміння та бажання подальшого самостійного навчання, розширення кругозору, духовного зростання, що є умовою успішності майбутнього життя і діяльності. Потрібно і максимально актуалізувати досліджуваний матеріал, демонструвати його зв'язок з гострими проблемами сучасного суспільного розвитку. Важливо аналізувати історичне підґрунтя культурних процесів, проводити аналогії, що полегшують та поглиблюють розуміння соціокультурних проблем, досліджувати, як загальнокультурні тенденції конкретизуються в соціальній практиці нашої країни.

Найбільший ефект у засвоєні знань можна очікувати, якщо у роботі буде використовуватися наступний методичний алгоритм дій при вивченні теоретичного матеріалу:

1. Моделювання логічної структури теми (план послідовних кроків у вивченні матеріалу).
2. Визначення основних понять теми.
3. Робота з вихідними теоретичними положеннями (вивчення змісту кожного основного питання у стислій формі).
4. Розв'язання проблемних завдань із використанням теоретичних знань.
5. Розв'язання тестових завдань.
6. Формулювання висновків на трьох рівнях: теоретичному, практичному, проблемному.
7. Проведення навчання в діалогово-проблемному режимі.

Необхідно надати можливість кожному студенту виявити себе теоретиком, що осмислює логіку теми в її різних варіантах.

Основними методами роботи при вивченні курсу філософії мають бути:

- проблемні лекції з концентрацією уваги студентів на матеріалі, що не знаходить відображення в підручниках, або розкривається не достатньо глибоко. На початку лекції формулюється певна проблема, але поступово в процесі лекції пропонується декілька варіантів їх вирішення. Саме така система буде сприяти формуванню зацікавленості студентів, концентрації їх уваги та активізації мислення для пошуку відповіді;

- міні-лекції, під час яких навчальний матеріал викладається стисло, а потім під час семінарських занять знання поглиблюються, поширюються та конкретизуються;

- робота в малих групах під час проведення семінарських занять. Подібна форма створює психологічний комфорт для студентів, надає можливість розкрити свої здібності, вільно висловити свої думки, тим самим забезпечуючи формування особистісних якостей в процесі навчального спілкування;

- семінари-дискусії, що сприяють розвитку мислення, допомагають формувати власні погляди і переконання, вміння точно формулювати думки й висловлювати їх, вчаться оцінювати позиції інших, критично підходити до власних поглядів;

- важливо використовувати виступи студентів перед аудиторією із завчасно підготовленої теми.

Для закріплення відповідних знань слід практикувати аудиторні й домашні письмові роботи, відповіді на проблемні питання. Особливу увагу необхідно звернути на словникову роботу та знайомство зі спеціальною літературою, у тому числі, з першоджерелами.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Важливим структурним елементом управління навчальним процесом є контроль, який дає можливість простежити, як засвоюється навчальний матеріал, виробляються вміння та навички, здійснюється організація пізнавальної діяльності студентів. Своєчасне використання результатів контролю сприяє вдосконаленню навчально-виховної, науково-методичної, організаційної роботи, шляхом узагальнення і впровадження набутого досвіду, попередження, виявлення й усунення недоліків в організації навчального процесу, зміцнення дисципліни і підвищення рівня відповідальності викладачів та студентів за результати праці.

Основні завдання контролю:

- визначення рівня знань, умінь, навичок студентів, якості засвоєння навчального матеріалу, характеру навчальної мотивації, ступеню виховання професійних властивостей;

- оцінка відповідності змісту, форм, методів і засобів навчання меті та завданням професійної підготовки фахівців відповідно до кваліфікаційних характеристик;

- визначення рівня готовності студентів до самостійної, творчої діяльності;

- стимулювання пізнавальної активності студентів, формування потреб професійного самовдосконалення;

- оцінка результативності самостійної індивідуальної роботи, її ефективності в професійному становленні студентів;

- стимулювання пізнавальної активності студентів, формування потреб професійного самовдосконалення;

- оцінка результативності самостійної, індивідуальної роботи, її ефективності в професійному становленні студентів.

Контроль в умовах індивідуально-консультативного навчання набуває певних особливостей:

- він має відображати весь обсяг роботи, яку виконує кожен студент за програмою засвоєння навчальної дисципліни;
- форми та зміст контролю повинні бути спадкоємними, тобто такими, що дозволяють відслідковувати рівень засвоєння навчального матеріалу;
- результати контролю в кількісному виразі мають складати загальний рейтинг кожного студента з відповідної навчальної дисципліни.

В умовах індивідуально-консультативного навчання доцільною є модульно-рейтингова система поточного контролю. Контроль знань студентів з дисципліни «Філософія» як поточний, так і підсумковий у формі заліку.

Сутність даної системи полягає в тому, що навчальні дисципліни вивчаються за модулями, по закінченні їх вивчення проводиться контроль у формі тестування, контрольної роботи, виконання письмових завдань, розв'язання практичних ситуацій тощо. В процесі навчання протягом семестру проводиться усне опитування студентів.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Крім контролю за виконанням модульних завдань, модульно-рейтингова система передбачає контроль систематичності та активності роботи студентів протягом семестру.

Основними його показниками є наступні:

- активність студентів під час проведення навчальних занять;
- результати виконання самостійних завдань, участь у конференціях, олімпіадах, конкурсах;
- рівень знань, який визначається під час навчальних занять.

Рейтинг успішності навчання студента протягом семестру (максимально – 40 балів) складається з:

- оцінки систематичності та активності навчальної діяльності (до 20 балів);
- оцінки виконання модульних завдань (до 15 балів);
- творча наукова робота (5 балів) .

Основною формою підсумкового контролю з курсу «Філософія» є іспит.

Отже, загальний семестровий рейтинг студента підраховується як сума: $R=A+B+C$, де:

A - контроль систематичної та активної роботи протягом семестру. Максимальна кількість балів - 20. Враховується систематичність та успішність навчання і складається з балів, отриманих за відвідування всіх видів занять (лекційних, семінарських) і за рівень знань, виявлений під час занять. Рівень знань пропонується визначати за допомогою середнього балу оцінок, отриманих студентами протягом терміну вивчення дисципліни:

- середній бал 5-4,5 при участі студента у 80% (за умовою наявності поважних причин для пропуску занять) -100% занять - 20 балів;
- середній бал від 4 до 4,5 при участі студента у 80% (за тією же умовою) -100% занять - 15 балів;
- середній бал від 3,5 до 4,5 при участі студента у 40-80% занять або середній бал від 3 до 4 при участі студента у 80-100% занять - 10 балів;
- середній бал від 3 до 3,5 при участі студента більше ніж у 40 % занять - 5 балів;
- середній бал менше 3 або присутність менше ніж на 40% занять - 0 балів.

Показник В – враховує участь студента у творчій науковій роботі та надає можливість отримати додатково 5 балів. До такої роботи зараховується:

- проведення наукового дослідження, аналіз та оформлення його результатів у вигляді підготовки реферату, наукового повідомлення, огляду наукової літератури;
- підготовка наукової доповіді, статті;
- участь у роботі наукового гуртка;
- участь у розробці методичного забезпечення курсу;
- участь у студентській конференції, олімпіаді, конкурсі з навчальної дисципліни;
- оформлення дидактичних матеріалів з курсу;
- підготовка комп'ютерної програми до курсу, розробка та постановка задачі на ЕОМ.

С - контроль виконання модульних завдань - 15 балів. Оцінка всіх модульних завдань визначається на основі розроблених кафедрою критеріїв і не повинна перевищувати 15 балів. Модульні завдання можуть включати письмові завдання, тести та інші завдання.

Загальна оцінка складається з суми балів семестрового рейтингу (максимально 40 балів) та балів, отриманих на заліку (максимально 60). Таким чином максимальна оцінка знань студента – 100 балів.

11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

«Відмінно» виставляється за таких умов: глибоке розуміння матеріалу, основні уміння сформовані та засвоєні; викладення матеріалу логічне, доведене (обґрунтовано нормами права), висновки й узагальнення точні й пов'язані з явищами навколишнього життя.

«добре» — знання студента задовольняють вищезазначеним вимогам, але викладення матеріалу недостатньо систематизовано, окремі уміння не досить сформовані, у визначенні понять використані термінології та в узагальненнях мають місце окремі неточності, що легко виправляються за допомогою додаткових запитань викладача.

«задовільно» — існує розуміння основних положень, однак спостерігається значна неповнота знань; визначення понять нечіткі, неточні, уміння сформовані недостатньо, висновки й узагальнення аргументовані слабо, в них допускаються помилки.

«незадовільно» — студент не розуміє матеріал або його знання мають фрагментарний, неповний характер; студент показує незнання основного матеріалу з навчальної дисципліни, грубі помилки у визначенні понять, невміння працювати з документами, основними джерелами права.

Підсумковий модульний контроль рівня знань передбачає виявлення ступеню знань студентів по всім змістовним модулям і проводиться у вигляді тестування.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 - 100	A	відмінно
80 - 89	B	добре
71 - 79	C	
61 - 70	D	
50 - 60	E	задовільно
30 - 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 - 29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА

Для студентів як денної, так і заочної форми навчання – написати реферат на одну з поданих вище тем. Оформити як письмову роботу на аркушах формату А4 .

13. ТЕМИ ДЛЯ МОДУЛЯ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ

- Тема 1. Філософія, її призначення, зміст та функції у суспільстві. Світогляд
- Тема 2. Філософія Давнього світу (Китай, Давня Греція)
- Тема 3. Філософія середньовіччя та доби Відродження
- Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва
- Тема 5. Класична німецька філософія . Некласична філософія ХІХ століття
- Тема 6. Особливості розвитку української філософської думки. Західна філософія ХХ століття

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІЛОСОФІЇ ЯК СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО ФЕНОМЕНУ.

- Тема 7. Проблеми онтології. Гносеологія: можливості та межі пізнання
- Тема 8. Основи соціальної філософії та філософії історії
- Тема 9. Людина та суспільство. Духовне життя суспільства та культура

14. ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Філософія і світогляд. Відношення «людина – світ» як основне у предметному полі філософії.
2. Просвітництво і його роль у розвитку філософської думки Західної Європи.
3. Філософська антропологія: основне коло проблем та перспективи людини
4. Структура філософського знання.

5. Сучасна західна філософія: провідні напрямки та школи.
6. Філософські погляди І.Канта: природа і свобода, теоретичний і практичний розум, трансцendentальна діалектика.
7. Основне питання філософії і його дві сторони. Матеріалізм та ідеалізм як основні світоглядні напрями розвитку філософії.
8. Раціоналізм, детермінізм та інтуїтивізм філософії Р. Декарта та його теорія пізнання.
9. Суспільство як система, що розвивається. Історичні погляди на суспільство та його основні сучасні концепції
10. Філософія в структурі світогляду.
11. Природа цінностей. Типи ціннісних орієнтацій.
12. Філософське розуміння матерії, його світоглядне та методологічне значення.
13. Світоглядне співвідношення філософії, міфології, релігії і науки. Сучасний філософський світогляд і світорозуміння.
14. Система і метод Г. Гегеля. Гегелівська феноменологія наука логіка та ідеалістична діалектика .
15. Походження і сутність свідомості. Структура свідомості, її основні характеристики.
16. Рух як спосіб існування матерії. Основні форми руху матерії та їх взаємозв'язок.
17. Філософська антропологія Л.Фейєрбаха
18. Позитивістський напрям філософії, його сутність та еволюція. Неопозитивізм і постпозитивізм.
19. Філософська феноменологія А.Бергсона та Е.Гуссерля.
20. Антична натурфілософія. Основні природознавчі концепції античних натурфілософських шкіл.
21. Простір і час як форми існування матерії.
22. Філософія і сучасність. Роль філософії у розвитку суспільства, культури і науки.
23. Основні риси екзистенційної філософії.
24. Поняття «рух», «розвиток», «прогрес». Нелінійність процесу розвитку і соціальна нелінійність суспільного прогресу.
25. Свідомість як відображення дійсності. Походження свідомості, її основні характеристики та рівні.
26. Періоди та основні риси давньогрецької філософії
27. Глобалізаційні процеси в сучасному світі. Взаємодія культур і національна самобутність народів.
28. Проблема сенсу життя, смерті та безсмертя у духовному досвіді людства.
29. Філософське поняття буття. Історичні погляди на буття. Структура буття.
30. Геоцентричний характер середньовічної філософії.
31. Проблема методу у філософії: діалектика і метафізика.
32. Філософія Г.Сковороди. Теорія «трьох світів».
33. Емпіричне та раціональне пізнання. Інтуїція.
34. Абсолютна та відносна істина, критерії істини.
35. Національна українська філософія та ідентифікація національної ментальності в поглядах П.Юркевича, О.Новицького, О.Потебні.

36. Природа і суспільство. Екологічні проблеми сучасного суспільства та можливості її вирішення.
37. Нові функції філософії у сучасному суспільстві. Роль філософії у розвитку суспільної культури і науки.
38. Середньовічна дискусія про універсали: номіналізм і реалізм.
39. Діалектика як універсальний метод пізнання.
40. Предмет філософії та особливості філософського розуміння дійсності.
41. Філософія доби Відродження та її гуманістична спрямованість. Натурфілософія М.Кузанського, Дж.Бруно, Г.Галілея.
42. Інформаційне суспільство і тенденції його розвитку. Інформаційний техноцентризм. Техносфера.
43. Поняття „наука” та наукова картина світу”. Особливості наукового пізнання.
44. Основні ідеї сучасної герменевтики (Г.Г.Гадамер, П.Рікер).
45. Моральна свідомість. Поняття моралі та її соціальні функції. Категорії моралі.
46. Філософсько-методологічне підґрунтя наукового пізнання. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання.
47. Особливості та етапи розвитку української філософської думки.
48. Рушійні сили та суб’єкти суспільного розвитку.
49. Поняття практики та її основні види. Роль практики у пізнанні як критерія істини.
50. Основні риси філософії Нового часу.
51. Діалектико-матеріалістична філософія. Марксизм. Матеріалістична діалектика. Єдність діалектики, мислення і теорії пізнання.
52. Цінність науки та її значення у житті сучасної людини та суспільства.
53. Духовна традиція розуміння серця у творчому доробку П.Юркевича.
54. Чуттєве відображення та його роль у пізнанні. Почуттєве пізнання і його форми.
55. Суспільство і його системні характеристики в соціальній філософії.
56. Німецька класична філософія: І.Кант, І.Фіхте, Ф.Шеллінг, Г.Гегель.
57. Народні маси як суб’єкт історичної дії. Роль особистості в історії.
58. Основні сфери суспільного життя та їх співвідношення. Суспільне буття і суспільна свідомість.
59. Логічне пізнання та його основні форми.
60. Структуралізм і постструктуралізм.
61. Проблема людини в історії філософії: есенціалістська та екзистенціалістська парадагми.
62. Емпірична філософія Нового часу: Ф.Бекон, Т.Гоббс, Дж.Локк
63. Пізнання як процес духовно-практичного освоєння дійсності. Суб’єкт і об’єкт пізнання.
64. Основні підходи до сенсожиттєвих пошуків. Проблема смерті.
65. Філософія епохи Відродження.
66. Проблема знання і мови в філософії ХХ ст. Неопозитивізм та його різновиди (Л.Вітгенштейн, Б.Рассел, М.Шлік та ін.).
67. Доклади Римському Клубу і глобальні проблеми людства.
68. Сократ і його філософська методологія людського мислення.
69. Поняття та типи суспільного прогресу. Об’єктивні критерії суспільного прогресу.
70. Техніка і техногенез суспільства. Філософія техніки і поняття «технологічний детермінізм».

71. Рання грецька філософія: проблема першоначала.
72. Феноменологія як підґрунтя філософської переорієнтації у ХХ ст. Основні ідеї А.Бергсона і Е.Гусерля.
73. Суспільний статус філософії. Роль філософії у духовній визначеності людини і світоглядному розвитку.
74. Семантичний екзистенціалізм К.Ясперса. Погляди на розвиток людини та її історичне передвизначення.
75. Естетична свідомість та мистецтво. Роль мистецтва у системі духовної культури суспільства
76. Методи теоретико-емпіричного пізнання: аналіз і синтез, індукція і дедукція, аналогія, моделювання, системно-структурний аналіз.
77. Філософська система Платона. Платонівська теорія буття і пізнання.
78. Людська особистість та умови її формування. Проблема сенсу людського життя і самовдосконалення людини.
79. Суспільно-історична сутність свідомості. Роль праці, спілкування та мови у виникненні свідомості.
80. Філософія Аристотеля і її місце в історії філософії. Онтологія і гносеологія Аристотеля.
81. Концепція переоцінки цінностей у філософії Ф.Ніцше.
82. Ідеальність свідомості і її основна функція. Головні характеристики свідомості. Свідомість і мислення. Мислення та інформація.
83. Філософія Демокріта і її значення для сучасної науки.
84. Онтологічні категорії сучасної філософії. Проблеми онтогенезису і свободи буття
85. Єдність почуттєвого і раціонального у пізнанні.
86. Антична філософія, її основні концепції і напрямки розвитку.
87. Екзистенціалізм про сутність людини, її свободу, життя і смерть
88. Методи емпіричного пізнання: спостереження і порівняння, опис, вимірювання, експеримент.
89. Неотомізм і принципи неотомізму. Релігія і наука.
90. Проблеми буття і соціологічна теорія М.Хайдеггера про трьохсферність людського існування.

15. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

(основна)

1. Андрущенко В.П., Губерський Л.В., Михальченко М.І. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: Підручник. – К., 2006.
2. Бичко А.К., Бичко І.В., Табачковський В.Г. Історія філософії: Підручник. – К., 2001.
3. Введение в философию / Под ред. И.Фролова. – М., 1989.
4. Волинка Г.І. Філософія Стародавності і середньовіччя в освітньому контексті: Навч. посібник. – К., 2005.
5. Горак Г.І. Філософія: Курс лекцій. – К., 1998.
6. Горський В.С. Історія української філософії: підручник. – К., 2004.
7. Заїченко Г. Доля філософії та культури наприкінці ХХ ст.// Філософ. і соціол. думка. – 1994. №1-2,- С.83-98
7. Зарубіжна філософія ХХ століття. – К., 1993.

8. Історія філософії: Підручник / за ред. В.І.Ярошовця – К., 2002.
9. Історія філософії. Словник / за заг. ред. В.І.Ярошовця. – К., 2005.
10. Історія української філософії: хрестоматія. – Львів, 2004.
11. Капица В.Ф. Філософія:духовно-ціннісний аспект. Навч. посібник. Ч.1. Онтологія. Структурно-конспективна розробка блоку базових тем лекційного курсу філософії для студентів технічних вузів. – К.: ІСДО України, 1995. – 220с.
12. Капица В.Ф. Социальная философия: духовно-ценностный аспект. Ч.2.- Кривой Рог: Минерал, 2000. - 224 с.
13. Кислюк К.В. Філософія. Модульний курс: навч. посібник для студентів. – Харків, 2009.
14. Князев В.М. Філософія: Короткий курс / Міжрегіональна академія управління персоналом. – К., 1997.
15. Короткий довідник з історії філософії: від витоків до середини ХІХ століття / За ред. Т.Д. Пікашової та В. Л. Чуйка – К., 1997.
16. Кремень В.Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник. – К., 2005
17. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: Логос,Софія,Розум (Підруч.для студ.вищ.навч.закл.) / Кремень В.Г., Ільїн В.В.- Книга, 2006. - 432с.
18. Кунцман П., Буркард Ф.-П., Відман Ф. Філософія: dtv-Atlas: Пер. з нім. – К., 2002.
19. Огородник І.В. Історія філософської думки в Україні: навчальний посібник. – К., 1999.
20. Огородник І. Українська філософія в іменах: навчальний посібник / Під ред. М.Ф.Тарасенка. – К., 1997.
21. Охріменко О.Г. Фундаментальні філософські проблеми. – К., 2002.
22. Петрушенко В.Л. Філософія : Навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти I-IV рівнів акредитації. – К., 2001.
23. Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. Навчальний посібник.. – К., 2006.
24. Практикум з філософії: Методичний посібник для викладачів та студентів ВНЗ / Під ред. В.Л.Петрушенка. – Львів, 2003.
25. Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. Філософія : Навч.посібник. – К., 2000.
26. Рассел Б. История западной философии. – Ростов на Дону, 2002
27. Спиркин А.Г. Основы философии. – М., 1988.
28. Філософія: Підручник / Бичко І.В., Бойченко І.В., Бойченко М.І., Табачковський В.Г. та ін. – К., 2001.
- 29.Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової. – К. ВПЦ. "Київський університет", 2018
30. Філософія: навчальний посібник / За ред. І.Ф.Надольного. – К., 2008.
31. Філософія : Підруч. для студ. вузів / за ред. Г.А.Заїченко. – К., 1995.
32. Філософський енциклопедичний словник / НАН України; Інститут філософії ім. Г.С.Сковороди / В.І. Шинкарук (голова редкол.). – К., 2002.
33. Федів Ю., Мозгова Н. Історія української філософії: навчальний посібник. – К., 2001.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

(доаткова)

1. Августин А. Исповедь. Пер. с лат. М.Е. Сергиенко. – М., 1999.
2. Антология мировой философии. В 4-х т. / Ред. сост. и авт. вступ, ст. В.В.Соколов. – М., 1969.
3. Аристотель. Метафизика // Соч.: В 4 т. / Ред. В.Ф.Асмус. – М., 1983. – Т. 1.
4. Аристотель. Политика // Там же. Т.4.
5. Бекон Ф. Новый Органон// Соч.: В 2 т. / Сост., общ. ред. и вступит статья Л.Л.Субботина. – М., 1978. – Т.2.
6. Бердяев Н.А. Истоки и смысл русского коммунизма. – М., 1990.
7. Бердяев Н.А. Философия свободы. Смысл творчества. – М., 1989.
8. Вернадский В.И. Философские мысли натуралиста. – М., 1988.
9. Винниченко В. Відродження нації. – К., 1990.
10. Гадамер Г.-Г. Истина і метод. – К., 2000.
11. Гегель Г.В.Ф. Основи філософії права, або Природне право і державознавство. – К., 1994.
12. Гегель Г.В.Ф. Энциклопедия философских наук. Т. I. Наука логики. – М., 1974.
13. Гоббс Т. Левіафан / Пер. з англ. – К., 2000.
14. Грушевський М. Історія України-Русі. – К., 1991.
15. Гьосле В. Практична філософія в сучасному світі. – К., 1994.
16. Декарт Р. Рассуждения о методе // Сочинения в 2 т. – М., 1989. – Т. 1.
17. Древнегреческая философия: От Платона до Аристотеля / Пер. с лат. и древнегреч.- М.; Х., 2003.
18. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда. – М., 1994.
19. Энгельс Ф. Анти-Дюринг // Маркс К., Энгельс Ф. Твори. – Т. 20.
20. Энгельс Ф. Діалектика природи // Там само.
21. Энгельс Ф. Людвіг Фейербах і кінець класичної німецької філософії // Там само. - Т.21.
22. Камю А. Бунтующий человек. Философия. Политика. Искусство: Пер. с фр. - М., 1990.
23. Кант І. Критика практического разума / Пер. з нім., прим. та післямова І.Бурковського. – К., 1994.
24. Кант І. Критика чистого разума / Пер. з нім. та приміт. І.Бурковського. - К., 1994.
25. Лейбниц Г. Монология // Сочинения: В 4-х т. – М., 1982.
26. Ленін В.І. До питання про діалектику // Повне зібр. торів. – Т. 29.
27. Ленін В.І. Карл Маркс // Там само. – Т.26.
28. Ленін В.І. Матеріалізм і емпіріокритицизм // Там само. – Т. 18.
29. Липинський В. Листи до братів-хліборобів про ідею і організацію українського монархізму. Писані 1919-1920 р. – Відень, 1926.
30. Локк Дж. Опыт о человеческом разуме // Соч.: В 3 т. – М., 1988. – Т. 1.
31. Локк Дж. Два трактата о правлении // Там само. – Т. 3.
32. Макиавеллі Пікколо. Флорентійські хроніки; Государ. - К., 1988.
33. Маркс К. До критики політичної економії. Передмова // Маркс К. Энгельс Ф. Твори. – Т. 13.
34. Маркс К. Економічно-філософські рукописи 1844 року // Там само. – Т. 42.
35. Маркс К. Тези про Фейербаха // Там само. – Т.3.

36. Маркузе Г. Одномерный человек. – М., 1994.
37. Мартин Лютер. О светской власти // Избр. произв.- СПб., 1994.
38. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Жадання впади: Пер. з нім. – К., 1993.
39. Ортега-і-Гассет Х. Бунт мас. Вибрані твори / Пер. з ісп. – К., 1994.
40. Печчеи А. Человеческие качества. – М., 1980.
41. Платон. Государство // Соч. В 4 т. / Пер. с древнегр. – М., 1994. – Т.3.
42. Попович М.В. Рациональність і виміри людського буття. - К., 1997.
43. Поппер К. Відкрите суспільство і його вороги. – К., 1993. – Т.1.
44. Поппер К. У полоні платонівських чарів. – К., 1994. – Т.2.
45. Поппер К. Логика и рост научного знания. – М., 1983.
46. Руссо Ж.Ж. Об общественном договоре / Антология мировой философии: В 4 т. – М., 1970. – Т.2.
47. Сартр Ж.П. Экзистенциализм - это гуманизм // Сумерки богов. – М., 1990.
48. Сковорода Г. С. Твори: у 2-х т. – К., 1994. – Т. 1. – Т. 2.
49. Спиноза Б. Этика // Избранные произв.: В 2-х т. – М., 1957. – Т.1.
50. Тейяр де Шарден П. Феномен человека. – М., 1987.
51. Фейербах Л. Сущность христианства // Сочинения: В 2 т. – М., 1995. – Т.2.
52. Франко І. Мислі об еволюції в історії людськості // Зібр тв.: У 50 т. – К., 1986. – Т. 43.
53. Фрейд З. Введение в психоанализ. – СПб., 1994.
54. Фромм. Бегство от свободы. – М., 1990.
55. Фромм Э. Человек для себя. – М., 1994.
56. Фуко М. Слова и вещи. Археология гуманитарных наук. – СПб., 1994.
57. Хайдеггер М. Время и бытие. – М., 1993.
58. Швейцер А. Благоговение перед жизнью. – М., 1992.
59. Шопенгауэр А. Афоризмы житейской мудрости. Мир как воля и представление. – М., 1992.
60. Юнг К. Проблемы души нашего времени. – М., 1993.
61. Юркевич П. З науки про людський дух // Вибране. – К., 1993.
62. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М., 1994.

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Капица В.Ф. Філософія буття і онтологія ноонауки. Книга 3. Монографія. – Кривий Ріг: Видав. центр, 2015 – с. 743.
2. Капица В.Ф. Гносеологія ноогенезису знань і філософія ноонауки. Книга 2. Монографія. - Кривий Ріг: Видав.центр, 2012. - 372 с.
3. Капица В.Ф. Онтологічні виміри Буття і філософія Онтогенезису. Онтологія ноонауки. Книга 2. Монографія. - Кривой Рог: Издат.Центр, 2012. - 491 с.
4. Капица В.Ф. Философия культуры информационного общества. Книга 1. Учебное издание. - Кривой Рог: Издат.Центр, 2012. - 373 с.
5. Капица В.Ф. Філософсько-методологічні засади креативно-синергетичного світорозуміння. Монографія. – Кривий Ріг. – Видавничий центр КТУ, 2009. – 273с.
6. Капица В.Ф. Філософія:духовно-ціннісний аспект. Навч. посібник. Ч.1. Онтологія. Структурно-конспективна розробка блоку базових тем лекційного курсу філософії для студентів технічних вузів. – К.: ІСДО України, 1995. – 220с.
7. Капица В.Ф. Социальная философия: духовно-ценностный аспект. Учеб.пособие. Ч.II - Кривой Рог: Минерал, 2000. - 224 с.

8. Капіца В.Ф. Філософія буття і онтологія ноонауки. Книга 3. – Кривий Ріг: Видав. центр, 2015 – 783с.
9. Капіца В.Ф. Світоглядна культура і ноосферне світорозуміння. – Кривий Ріг: Видав. центр, 2013. – 590с.
10. Капіца В.Ф. Національна світоглядна культура. Книга 2. – Кривий Ріг: Видав. центр, 2012 – 566 с.
11. Капіца В.Ф. Гносеологічні перетворення знання і ноуменальне пізнання. Духовно-ціннісний аспект. Гносеологія. Ч. IV – Кривий Ріг: Видав. центр, 2010 – 304 с.
12. Капіца В. Ф. Синергетика ноосфери і метафізика знання. Духовно-ціннісний аспект. Гносеологія. Ч. III. – Кривий Ріг: Видав. центр, 2010. – 304 с.
13. Цимбал Т.В. Плани семінарських занять з курсу «Філософія». Для студентів негуманітарних спеціальностей. Кривий Ріг: ВЦ КНУ, 2021. 34 с.
14. Цимбал Т.В. Робоча навчальна програма з дисципліни «Філософія» (для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання). Кривий Ріг, 2021. 30 с.
15. Цимбал Т.В. Силабус вивчення дисципліни «Філософія». Для студентів усіх спеціальностей. Кривий Ріг, 2021. 12 с.
16. Цимбал Т.В. Конспект лекцій з філософії. Кривий Ріг, 2021. 120 с.
17. Цимбал Т.В. Методичні рекомендації до написання реферату з курсу «Філософія». Для студентів усіх спеціальностей та форм навчання. Кривий Ріг: Видавничий центр КТУ, 2009. 20 с.
18. Цимбал Т.В. Методичні вказівки та система завдань для самостійного опрацювання теми «Філософія та світогляд» з курсу філософії для студентів усіх спеціальностей та форм навчання Кривий Ріг: Видавничий центр КТУ, 2011. 36 с.
19. Цимбал Т.В. Методичні вказівки та система завдань для самостійного опрацювання теми «Українська філософська думка» з курсу філософії для студентів усіх спеціальностей та форм навчання Кривий Ріг: Видавничий центр КТУ, 2011. – 40 с.
20. Цимбал Т.В. Методичні вказівки та система завдань для самостійного опрацювання тем «Філософська антропологія» та «Соціальна філософія» з курсу філософії для студентів усіх спеціальностей та форм навчання Кривий Ріг: Видавничий центр КТУ, 2011. – 56 с.
21. Цимбал Т.В. Методичні вказівки та система завдань для самостійного опрацювання теми «Філософія Давнього світу» з курсу філософії для студентів усіх спеціальностей та форм навчання Кривий Ріг: Видавничий центр КТУ, 2011. – 40 с.
22. Цимбал Т.В. Методичні вказівки та система завдань для самостійного опрацювання тем «Філософія Середньовіччя та Відродження» та «Філософія Нового часу та Просвітництва» з курсу філософії для студентів усіх спеціальностей та форм навчання Кривий Ріг: Видавничий центр КТУ, 2011. – 41 с.
23. Цимбал Т.В. Методичні вказівки та система завдань для самостійного опрацювання тем «Німецька класична філософія» та «Некласична філософія XIX ст.» з курсу філософії для студентів усіх спеціальностей та форм навчання Кривий Ріг: Видавничий центр КТУ, 2011. – 42 с.
24. Цимбал Т.В. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з курсу філософії (для студентів усіх спеціальностей заочної форми навчання). Кривий Ріг: Видавничий центр КТУ, 2012. – 35 с.
25. Моргун О.А. Розвиток національної свідомості на філософсько-світоглядних засадах європейського вибору України: Навч. посіб. – Кривий Ріг: Видав. центр, 2010. – 160с.
26. Моргун О.А. Конспект лекцій з філософії. Розглянуто на засіданні кафедри філософії протокол №1 від 30 серпня 2020. – 144с.
27. Моргун О.А. Плани семінарських занять з курсу «Філософія». Розглянуто на засіданні кафедри. Пр. №1 від 30 серпня 2020р. – 34 с.